

VII skyrius

Atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame...

Dar daug galėtume kalbėti apie prašymą *Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien*. Niekada nepamirškime, kad kontempliatyvus žvilgsnis, kylantis iš dieviškų tikėjimo, vilties ir meilės dorybių, visada yra pirmasis, bet dieviškai pirmasis, t. y. jis niekuo neužgožia mūsų žvilgsnio į artimą, priešingai, būdamas skvarbesnis, išvalgesnis už bet kokią kitą, kontempliatyvus žvilgsnis aprėpia ir broliškąją meilę. Tai mums nuostabiausiai liudija teologijos teiginys, kad mūsų meilė Dievui, Jėzui, ir mūsų meilė artimui kyla iš tos pačios dieviškos meilės dorybės. Tuo ir skiriasi pirmoji Sandora, sudaryta su Izraelio tauta, nuo antrosios Sandoros, sudarytos nukryžiuotame Kristuje. Pirmoji Sandora daugiau negu perskiria du aktus: adoraciją bei kontempliaciją ir broliškąją meilę. O Jėzus sulieja į viena šiuos du žvilgsnius: kontempliatyvų žvilgsnį į Dievą, kurį galiu tik kontemplanuoti, ir broliškosios meilės žvilgsnį į artimą, į kurį visada turiu žvelgti gailėstingai. Jis pats tai pasakė, ir savo ruožtu šv. Jonas tą patį įsakmiai sako *Pirmajame laiške: Jei kas sakytų: „Aš myliu Dievą“, o savo brolio nekęstų, – tasai melagis. Kas nemyli savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato*. Negalima perskirti to, ką Dievas sujungė (plg. Mt 19, 6; Mk 10, 9), ir mes savo gyvenime turime vis labiau vienyti meilę Dievui ir meilę artimui – iki tokio laipsnio, kad kartais tenka būti netgi *prakeiktam vietoj savo brolių*, kaip sako šv. Paulius (plg. Rom 9, 3). Nes kartais iš broliškos meilės turime taip pasielgti. Kai Jėzus *valgo su muitininkais ir nusidėjėliais* (Mt 9, 10; Mk 2, 16; plg. Lk 5, 30), jis yra prakeiktas vietoj savo brolių.

Taigi širdyje turime suvienyti meilę Dievui ir meilę artimui, o tai ir yra būdinga Naujai Sandorai, kad jos yra nebeatskiriamos. Bet, žinoma, turime jas skirti, juk negalime garbinti savo artimo! Antai yra dvi įdomios vietos *Apreiškime Jonui*, kuriose pasakojama, kaip Jonas, patirdamas regėjimą, taip susižavėjo jam kalbančiais, kad buvo kone juos bepagarbinęs. Bet tie kalbantieji jam primena, kad jis neturi pulti jiems po kojų, kad garbinamas tik Dievas (plg. Apr 19, 10; 22, 8–9). Kartais artimo meilė gali tapti tokia beprotiška, kad iš šalies gali pasirodyti, jog artimą mylime labiau negu Dievą. Suprantama, kad su artimu esame labiau siejami jausmų, nes jusliška jis yra arčiau mūsų, tad meilę artimui jaučiame labiau negu meilę Dievui. Bent jau dažnai, nors ne visada! Nes, kai Šventoji Dvasia nori, Dievo meilė gali taip suliepsnoti mūsų širdyje, kad bet kuri kita meilė nublanksta. Bet paprastai tikėti yra sunku, labai sunku – mes nieko nebejauciame, ir Dievas leidžia, kad padedant Šventajai Dvasiai (maldingumo ir patarimo dovanoms) artimas mums pasirodytų kur kas artimesnis, ir tada mes mylime jį švelnumo ir gailėstingumo kupina širdimi. Šv. Vincentas Paulietis ne veltui rašo: „Dar nesutikau vargdienio veido.“ Tuo jis nori pasakyti, kad jam kažko trūko. Nesutikti vargšo jam buvo didesnis, gerokai apčiuopiamesnis trūkumas negu nejusti Dievo artumos. Tai gali nutikti, šį trūkumą jaučiame savo jausmais, suvokiame sąmone, bet šis trūkumas yra neobjektyvus! Nes Dievas mums yra artimesnis negu pats artimiausias artimas, Jis myli be galo labiau. Mylėdami Dievą, visada turime jį garbinti. Tik Dievas yra garbinamas, ir ši pirmoji meilė Dievui, trykštanti iš garbinimo gelmės, nepalyginamai viršija meilę artimui.

Dabar aptarkime penktąjį prašymą *Ir dovanok mums mūsų skolas, kaip ir mes dovanojome savo skolininkams* (plg. *Vulgatą*). Kitaip tariant: *ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kalti-*

ninkams, savo artimui. Paprašę duonos, peno, kuris suteiks stiprybės ištikimai laukti Kristaus sugrįžimo, suvokiame savo ydingumą, nuodėmingumą, o nuodėmes nešiotis labai sunku. Tada gręžiamės į *gailestingumo Tėvą* (plg. 2 Kor 1, 3): *Gerasis Tėve* (taip prasideda pirmoji Eucharistijos malda)... norėtume nieko nebesakyti, nutilti. *Gerasis Tėve...* todėl, kad Tėvas yra be galo geras, Jis yra ir be galo gailestingas. Ir pirmasis gailestingumo aktas yra atleisti nuodėmes. Tai padeda suvokti du esminius krikščioniškojo gyvenimo aspektus: atleidimą ir jį lydintį džiaugsmą. Krikščionis negali nesidžiaugti, nes jam atleista, ir jis tai žino. Skrupulai nebūdingi krikščioniui, tai žmogiška graužatis, tai būdinga psichikai. Krikščioniui skrupulai neegzistuoja, nes jis žino, kad Tėvas atleidžia, ir tai yra didžiulio džiaugsmo šaltinis. Sutikdami kiekvieną dieną, prisiminkime, kad Tėvas mums atleido ir kad Jis dovanoją naują dieną, idant ją pragyventume džiaugsmingai, nepaprastai džiaugsmingai. Pasak priežodžio, liūdnas šventasis – netikęs šventasis. Ir tai tiesa. Mūsų širdis visada turi džiūgauti. Net kai esame kamuojami neigiamų jausmų, net kai negaluoja kūnas, visada yra kai kas didesnio – širdyje gyvas džiaugsmas, nes Tėvas yra su manimi, ir Jis viską pranoksta, Jis be galo geras, Jis mus priima, Jis visada yra Tėvas, pasirengęs priimti mus kaip sūnų palaidūną.

Sūnaus palaidūno palyginimo niekada nevalia pamiršti – jis taip tinka šių laikų žmogui! Bažnyčioje (ir nuo pat Bažnyčios pradžios) mes esame sūnūs palaidūnai, jaunėliai. Ar mes priklausome jau paskutinei kartai? Ar šių laikų žmonės yra paskutinė Dievo vaikų karta? Ką mes galime žinoti! Bet viena tikrai aišku – Naująją Sandorą apibūdina gailestingumas. Todėl sūnaus palaidūno palyginimas taip iškalbingai išreiškia Naująją Sandorą.

Šis šv. Luko perteiktas palyginimas, drįstu sakyti, vertas Jono evangelijos, nes tai didis Tėvo gailestingumo apreiškimas. Būtent šis apreiškimas padeda suvokti, kas yra Tėvo, kuris atleidžia, gailestingumas. Niekas negali iškalbingiau išreikšti atleidimo ir gailestingumo negu sūnaus palaidūno palyginimas. Sūnaus palaidūno palyginimas iškalbingiausiai apreiškia Tėvo gailestingumą ir atleidimą. Reikia nuolat skaityti šį palyginimą, prieš išpažintį ir po jos, ypač jei esame linke į skrupulus. Tegul skrupulingieji dedasi į galvą! Tegu mato, kaip tėvas skuba apkabinti sūnaus ir jo pabučiuoti. Tokią akimirką sūnui nebeateina į galvą sakyti: „Bet, tėve, aš padariau tai ir tai, ir dar tai ir t. t.“ Ne! Nes tėvas bučiuodamas jį tarsi sako: „Mylėk mane.“ Tik tai yra svarbu, visa kita sudegina meilė. Ir ta meilė tokia karšta, kad vyresniajam sūnui sukyla pavydas, jog jaunėlis, nusigyvenęs iki paskutinio siūlo, priimamas su tokia meile. Papjaunamas riebus veršis kaip didelei, džiaugsmingiausiai šventei. Danguje daugiau džiaugsmo dėl vieno atsivertusio nusidėjėlio negu dėl daugybės teisiųjų, kurie ir toliau gyvena savo drungną gyvenimą (plg. Lk 15, 7; Mt 18, 13). O atsiverčiantis nusidėjėlis – tai sūnus palaidūnas, pažinęs savo menkystę, kai liko be duonos kąsnio.

Maitintis mums svarbu! Tai supratome, kalbėdami apie Eucharistiją ir atleidimą. Sūnus palaidūnas ėmė gailėtis dėl savo paklydimų, kai, nebeturėdamas ko valgyti, pradėjo akimis ryti kiaulių ėdalą. Paprastai, kai turi ko valgyti, nedėbčioji į kiaulių ėdalą... žmogus minta kita kuo! Priėjęs tokį liepto galą, sūnus palaidūnas ima ilgėtis tėvo namų. Jei būtų likęs su tėvu, turėtų ko valgyti ir nebūtų patyręs savo menkystės...

O tėvas, atgavęs sūnų, taip džiaugiasi, kad jo netrikdo vyresniojo sūnaus bambėjimas, ir jis sako: „Kaip tu, kuris visada būni su manimi, prikaišioti? Juk visa, ką turiu, yra tavo! Argi ne tai yra tobuliausias gailestingumas? Tu turėtum džiaugtis tobulu džiaugsmu, manuoju tėvo džiaugsmu“ (plg. Lk 15, 31–32). Gailestingumas yra išskirtinė Tėvo savybė. Dievas yra Šviesa, Jis kontempliuoja save, Dievas yra Meilė, Jis

myli save tobula meile. O būdamas Šviesa ir Meilė, Jis gali būti ir be galo gailestingas. Dievas gailestingas visa savo esybe, ir Jo gailestingumas neturi ribų. Kas gi yra gailestingumas? Gailestingumas – tai tuoj pat pamatyti kito vargą, pajusti jį ir išgyventi jį kaip į savo. Kentėti dėl kito žmogaus vargo taip, tarsi tai būtų mūsų vargas. Širdies gilumoje išgyvename vienybę su kenčiančiu savo artimu. Kaip tai didu! Meilė daro mūsų širdį plačią, joje atsiranda tiek erdvės, kad ji gali apglėbti artimą su visomis jo žaizdomis ir tapti viena su juo. Kelyje sutikto artimo žaizdos tampa mūsų žaizdomis. Mes stengiamės jas išgydyti ar bent sumažinti, numaldyti su tokiu įkarščiu, tarsi tai būtų mūsų žaizdos. Štai kuo gyvena gailestinga širdis.

Kristus ateina apreikšti Tėvo gailestingumo, begalinio gailestingumo. Nėra tokio žmogaus vargo, kuris būtų svetimas Dievui, Tėvui. Nė vieno vargelio. Tai supratę nebegalime likti užsisklendę savo vargo kiaute, jame murytis. Priešingai, pasinaudojame savo bėdomis, savo „raupsais“, nuodėmės padariniais, kad būtume arčiau Tėvo, nes tuos visus mūsų vargus Tėvo gailestingumas jau pasiėmė – tai jau yra tapę Tėvo slėpinio dalimi, Tėvas jau nebeatskiriamas nuo žmogaus vargo. Gailestingumui būdinga – dar kartą! – taip pasiimti kito vargą, kad jis tampa mano vargu. Todėl darau viską, kad palengvinčiau kito vargą, tarsi tai būtų mano vargas. Gailestingumas yra meilės apstumas ir visiškai priklauso nuo meilės kitam. Kai meilė kitam blėsta, jis mums darosi vis svetimesnis, mes galbūt netampame kurti jo vargui, bet imame jį vertinti teisingumo požiūriu: „Tai ir turėjo nutikti, nereikėjo taip elgtis.“ Jei taip kalbame, vadinasi, nebemylime jo taip, kaip jį myli Dievas. Dievas mus myli niekada neslopstančia begaline meile, nes Jis myli save unikalia beribe meile, ir ši meilė, kuria Jis myli save, prasitęsia į mus.

Pirmasis Tėvo gailestingumo darbas yra nuodėmių atleidimas, nes iš esmės dėl nuodėmės nutrūksta sandora su Dievu. Mes nutraukiame šią sandorą su Dievu, kai nutolstame nuo Dievo, Jam nepaklūstame. Kiekviena nuodėmė yra neklusnumas, kitaip tariant, meilės stoka, nes, pasak šv. Tomo, „dieviškoji meilė negali egzistuoti be klusnumo“, kuriuo ją įkūnijame; kai nepaklūstame, pirmiausia žvelgiame į save, o ne į Dievą. O juk mums yra įsakyta mylėti Dievą labiau už viską, ir mylėti visa širdimi, visa siela. Turime visą laiką pirmiausia žvelgti į Dievą ir gyvename tiesa tik kai mylime Dievą visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis (plg. Lk 10, 27; Mk 12, 30; Mt 22, 37). Tada į save ir į artimo vargą žvelgiame nušviesti Dievo šviesos.

Atleisti – tai įžvelgti visą kito žmogaus vargo gelmę, suvokti šio vargo savitumą. Sandorą nutraukianti nuodėmė visada yra širdies žaizda, nes tai yra meilės žaizda, nutrūkusi meilė. Užtat darome viską, ką galime, kad atleistume, bet niekada nepainiojame atleidimo ir pamiršimo. Antikos žmonės tikėjo užmarštis mitais: girdi, reikėję įbristi į upę, kad viską pamirštum, o paskui išbristum trykštantis jaunyste. O iš tiesų, kas mus sendina? Savo ir kitų žmonių nuodėmių našta. Nuodėmė yra gyvenimo priešingybė! Dvasinei būtybei iš tikrųjų gyventi – tai mylėti, būtent tai padeda išlikti jaunam. Jaunuolis trokšta: kai būsiu suaugęs, nuveiksiu tą ir aną... Jaunatvę palaiko troškimas; kai nebeturime troškimų, prarandame jaunystę, kai užsisklendžiame savyje, susenstame. O žvelgdami į artimo žaizdas, turime trokšti tik viena – laikyti tarsi savais tų žaizdų, tų klaidų padarinius. Būtent taip Dievas ir atleidžia. Užmarštis yra psichikos plotmės dalykas. Kai senstame, pamirštame daug daugiau, nes nebeturime tiek jėgų įsiminti. Užmarša pailsina! Kaip miegas. Nuvaloma lenta, ir nieko nebelieka, kas buvo parašyta. Vanduo nuteka, viską pamirštame... bet tai ne atleidimas. Atleidimas – tai didžiausio gailestingumo aktas: pasinaudojame įžeidimu, žaizda, kad priartėtume prie to, kuris mums tai padarė. Išveriname ir prisiimame tai, kad priartėtume prie to žmogaus. Nešiodamiesi širdyje įžeidimą, tampame trapesni, pažeidžiamesni, todėl labiau gebame pažinti kitą ir jį mylėti. Pasinaudojame nuodėmės padariniu, kad priartėtume ir dar labiau mylėtume, nes tada

patiriame tokį patį trapumą, tokį patį pažeidžiamumą kaip ir įžeidėjas.

Tai puikiai matome iš to, kaip Tėvas atleidžia. Sūnus palaidūnas žino, kad tėvas jo labai laukia, jis žino, kad tėvas nešė širdyje visas jo žaizdas. Jam nereikia jų vardyti – jis žino, kad tėvas jas nešė. Žinome, kad Dievas, mūsų Tėvas, neša visų mūsų nuodėmių žaizdą, visą mūsų puikybę, visus geidulius, *geismus*, kurie *nėra iš Jo* (plg. 1 Jn 2, 16), tą baisų ego, mūsų „aš“, tą mūsų gyvenimo centrą, apie kurį viskas sukasi. Tėvas viską prisiima sau ir, kadangi mus myli, pasinaudoja tuo, norėdamas parodyti, kad šis egocentriškumas nužudo meilę, neleidžia mums būti savimi ir mylėti – juk meilė yra „ekstaziška“, ji mus verčia išeiti iš savęs ir gręžtis į kitą. < ... >